

**УХВАЛА
ДРУГОЇ КОЛЕГІЇ СУДДІВ
ПЕРШОГО СЕНАТУ
КОНСТИТУЦІЙНОГО СУДУ УКРАЇНИ**

про відмову у відкритті конституційного провадження у справі за конституційною скаргою Насалика Ігоря Степановича щодо відповідності Конституції України (конституційності) частини першої статті 5 Кримінального процесуального кодексу України

Київ
10 грудня 2025 року
№ 238-2(I)/2025

Справа № 3-220/2025(437/25)

Друга колегія суддів Першого сенату Конституційного Суду України у складі:

Гришук Оксани Вікторівни – головуючого, доповідача,
Барабаша Юрія Григоровича,
Совгирі Ольги Володимирівни,

розглянула на засіданні питання про відкриття конституційного провадження у справі за конституційною скаргою Насалика Ігоря Степановича щодо відповідності Конституції України (конституційності) частини першої статті 5 Кримінального процесуального кодексу України.

Заслухавши суддю-доповідача Гришук О.В. та дослідивши матеріали справи, Друга колегія суддів Першого сенату Конституційного Суду України

у с т а н о в и л а:

1. Насалик І.С. звернувся до Конституційного Суду України з клопотанням перевірити на відповідність статтям 3, 8, 23, частині першій статті 24, статті 58 Конституції України (конституційність) частину першу статті 5 Кримінального процесуального кодексу України (далі – Кодекс).

Згідно з частиною першою статті 5 Кодексу процесуальна дія проводиться, а процесуальне рішення ухвалюється згідно з положеннями Кодексу, чинними на момент початку виконання такої дії або ухвалення такого рішення.

2. Зі змісту конституційної скарги та долучених до неї документів і матеріалів убачається таке.

До Вищого антикорупційного суду (далі – ВАКС) 7 листопада 2019 року від Спеціалізованої антикорупційної прокуратури надійшов обвинувальний акт у кримінальному провадженні щодо обвинувачення Насалика І.С. у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого статтею 366¹ Кримінального кодексу України.

Ухвалою від 14 січня 2020 року ВАКС призначив судовий розгляд та ухвалою від 24 листопада 2020 року закрити кримінальне провадження на підставі пункту 4 частини першої статті 284 Кодексу у зв'язку з ухваленням Конституційним Судом України (далі – Суд) Рішення від 27 жовтня 2020 року № 13-р/2020 (далі – Рішення Суду), яким статтю 366¹ Кримінального кодексу України визнано неконституційною і такою, що втрачає чинність із дня ухвалення Рішення Суду. Апеляційна палата ВАКС ухвалою від 2 березня 2021 року скасувала ухвалу ВАКС від 24 листопада 2020 року та призначила новий розгляд кримінального провадження у ВАКС.

ВАКС ухвалою від 1 квітня 2021 року закрити кримінальне провадження.

Апеляційна палата ВАКС ухвалою від 27 травня 2021 року змінила ухвалу ВАКС від 24 листопада 2020 року, виключивши з її мотивувальної частини абзац, у якому зазначено про нерелевантність щодо фактичних обставин кримінального провадження тих правових позицій Касаційного кримінального суду у складі Верховного Суду, які були покладені в основу ухвали Апеляційної палати ВАКС від 2 березня 2021 року в цій справі; щодо решти вимог ухвалу ВАКС від 1 квітня 2021 року залишила без змін.

Касаційний кримінальний суд у складі Верховного Суду ухвалою від 9 липня 2021 року відмовив у відкритті касаційного провадження на ухвалу

ВАКС від 1 квітня 2021 року та ухвалу Апеляційної палати ВАКС від 27 травня 2021 року.

Насалик І.С. 31 березня 2023 року звернувся до ВАКС із заявою про перегляд за виключними обставинами ухвали ВАКС від 1 квітня 2021 року про закриття кримінального провадження, мотивуючи це тим, що Суд Рішенням від 8 червня 2022 року № 3-р(П)/2022 визнав таким, що не відповідає Конституції України (є неконституційним), пункт 4 частини першої статті 284 Кодексу, на підставі якого ВАКС заклав кримінальне провадження. Насалик І.С. просив скасувати ухвалу ВАКС від 1 квітня 2021 року, закрити кримінальне провадження на підставі пункту 2 частини першої статті 284 Кодексу – у зв'язку з відсутністю в діянні складу кримінального правопорушення.

Ухвалою від 12 липня 2023 року ВАКС залишив заяву Насалика І.С. від 31 березня 2023 року без задоволення. Апеляційна палата ВАКС ухвалою від 19 жовтня 2023 року скасувала ухвалу ВАКС від 12 липня 2023 року та постановила нову ухвалу, якою заяву Насалика І.С. про перегляд за виключними обставинами ухвали ВАКС від 1 квітня 2021 року задовольнила та закрила кримінальне провадження на підставі пункту 2 частини першої статті 284 Кодексу – у зв'язку з відсутністю в діянні складу кримінального правопорушення.

Верховний Суд у складі колегії суддів Першої судової палати Касаційного кримінального суду постановою від 28 травня 2024 року скасував ухвалу Апеляційної палати ВАКС від 19 жовтня 2023 року та призначив новий розгляд справи в суді апеляційної інстанції. Верховний Суд погодився з висновками ВАКС, викладеними в ухвалі від 12 липня 2023 року, та зазначив, що відповідно до частини першої статті 5 Кодексу процесуальна дія проводиться, а процесуальне рішення ухвалюється згідно з положеннями Кодексу, чинними на момент початку виконання такої дії або ухвалення такого рішення.

За результатом нового розгляду справи Апеляційна палата ВАКС ухвалою від 14 серпня 2024 року залишила без змін ухвалу ВАКС від 12 липня 2023 року.

Верховний Суд у складі колегії суддів Першої судової палати Касаційного кримінального суду погодився з висновками, викладеними в ухвалі ВАКС від 12 липня 2023 року, ухвалі Апеляційної палати ВАКС від 14 серпня 2024 року, та постановою від 13 травня 2025 року залишив їх без змін.

Автор клопотання вважає, що на противагу статті 58 Конституції України, якою передбачено можливість зворотної дії в часі законів та інших нормативно-правових актів, частина перша статті 5 Кодексу визначає, що проведення процесуальної дії та ухвалення процесуального рішення здійснюється лише згідно з тими приписами Кодексу, які є чинними на момент початку виконання такої дії або ухвалення такого рішення. Насалик І.С. зазначає, що оскільки Кодекс „регулює механізм та реалізацію“ притягнення особи до кримінальної відповідальності за вчинення кримінального правопорушення, то це дає підстави для висновку, що скасування норми Кодексу „є фактично скасуванням відповідальності особи“ у розумінні статті 58 Конституції України. На думку автора клопотання, закриття кримінального провадження за „нереабілітуючими обставинами“ може призводити до негативних наслідків для особи у вигляді притягнення її, зокрема, до цивільної, дисциплінарної відповідальності або ж у вигляді певних юридичних обмежень, які заважатимуть її самореалізації. Суб'єкт права на конституційну скаргу висловлює переконання в тому, що частина перша статті 5 Кодексу не дає особі можливості в повному обсязі „скористатися“ статтею 23 Конституції України та суперечить статті 3 Конституції України.

На підтвердження своєї позиції Насалик І.С. посилається на окремі положення Конституції України, Кодексу, а також на судові рішення у його справі.

3. Розв'язуючи питання про відкриття конституційного провадження у справі, Друга колегія суддів Першого сенату Конституційного Суду України виходить із такого.

Згідно із Законом України „Про Конституційний Суд України“ конституційною скаргою є подане до Конституційного Суду України письмове

клопотання щодо перевірки на відповідність Конституції України (конституційність) закону України (його окремих положень), що застосований в остаточному судовому рішенні у справі суб'єкта права на конституційну скаргу (частина перша статті 55); конституційна скарга має містити обґрунтування тверджень щодо неконституційності закону України (його окремих положень) із зазначенням того, яке з гарантованих Конституцією України прав людини, на думку суб'єкта права на конституційну скаргу, зазнало порушення внаслідок застосування закону (пункт 6 частини другої статті 55); конституційна скарга є прийнятною за умов її відповідності вимогам, визначеним статтями 55, 56 цього закону (абзац перший частини першої статті 77).

Аналіз змісту конституційної скарги дає підстави для висновку, що Насалик І.С. наводить власне розуміння положення частини першої статті 58 Конституції України та його поширення на частину першу статті 5 Кодексу, однак не враховує, що оспорювані положення Кодексу не встановлюють кримінальної відповідальності.

Автор клопотання не навів аргументів щодо невідповідності Конституції України частини першої статті 5 Кодексу, а лише висловив незгоду із законодавчим регулюванням дії Кодексу в часі, що не є обґрунтуванням тверджень щодо неконституційності оспорюваних положень Кодексу в розумінні пункту 6 частини другої статті 55 Закону України „Про Конституційний Суд України“.

Отже, суб'єкт права на конституційну скаргу не дотримав вимог пункту 6 частини другої статті 55 Закону України „Про Конституційний Суд України“, що є підставою для відмови у відкритті конституційного провадження у справі згідно з пунктом 4 статті 62 цього закону – неприйнятність конституційної скарги.

Ураховуючи викладене та керуючись статтями 147, 151¹, 153 Конституції України, на підставі статей 7, 32, 37, 50, 55, 56, 58, 62, 77, 83, 86 Закону України „Про Конституційний Суд України“, відповідно до § 45, § 56 Регламенту

Конституційного Суду України Друга колегія суддів Першого сенату
Конституційного Суду України

п о с т а н о в и л а :

1. Відмовити у відкритті конституційного провадження у справі за конституційною скаргою Насалика Ігоря Степановича щодо відповідності Конституції України (конституційності) частини першої статті 5 Кримінального процесуального кодексу України на підставі пункту 4 статті 62 Закону України „Про Конституційний Суд України“ – неприйнятність конституційної скарги.

2. Ухвала є остаточною.

**ДРУГА КОЛЕГІЯ СУДДІВ
ПЕРШОГО СЕНАТУ
КОНСТИТУЦІЙНОГО СУДУ УКРАЇНИ**